

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการบริหารงบประมาณโครงการที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี บทความ ข้อมูลออนไลน์ ข้อมูลของหน่วยงาน ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยโดยมีสาระสำคัญดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการ
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับวิจัยเชิงปฏิบัติการ
- 2.5 แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- 2.6 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 จังหวัดอุบลราชธานี
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ

2.1.1 ความหมายของงบประมาณ

คำว่า “งบประมาณ” มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ซึ่งมีหลากหลายความหมายและมีความแตกต่างกัน เพราะมีผู้ใช้งบประมาณจากหลากหลายวิชาชีพ จึงมีการกำหนดความหมายของงบประมาณและให้คำจำกัดความที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

งบประมาณ คือ รูปแบบแผนที่เบ็ดเสร็จซึ่งแสดงออกมาในลักษณะของตัวเงิน โดยแสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งแผนนี้จะรวมถึงการกะประมาณ การบริหาร กิจกรรม โครงการ และการใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การจัดเตรียม การอนุมัติ และการบริหารงบประมาณ (วัชระ สทนต์, 2559; อ้างอิงจาก นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์, 2544)

งบประมาณเป็นแผนการใช้จ่ายของรัฐ ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การเตรียมแผน งบประมาณ ได้แก่ การจัดทำขั้นตอน อันประกอบไปด้วยโครงสร้างการบริหาร การทำตารางเวลา และการบริหารการควบคุมงบประมาณ ทั้งนี้การจัดทำแผนควรคำนึงถึงกฎระเบียบหรือกฎหมาย (วัชระ สทนต์, 2559; อ้างอิงจาก ศุภวัฒน์ ปัสสรากาญจน์, 2546)

งบประมาณ หมายถึง เครื่องมืออย่างหนึ่งของรัฐบาลที่เป็นเอกสารแสดงถึงความต้องการของรัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในภาครัฐซึ่งประกอบด้วย แผนทางการเงิน และโครงการที่จะดำเนินการในปีงบประมาณหนึ่ง ๆ ตามที่รัฐบาลได้สัญญาไว้กับรัฐสภาและประชาชนที่จะใช้เงินภายใต้เงื่อนไขและแนวทางการบริหารงานที่กำหนดไว้ (วัชระ สทนต์, 2559; อ้างอิงจาก ไพรัช ตระการศิรินนท์, 2548)

งบประมาณแผ่นดิน หมายถึง แผนทางการเงินเกี่ยวกับประมาณการรายได้และรายจ่ายของรัฐบาลในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งจะต้องขออนุมัติจากรัฐสภา (วัชระ สทนต์, 2559; อ้างอิงจาก พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, 2550)

งบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงานในการจัดหาทุนมาบริหารกิจการ ซึ่งจะแสดงเป็นตัวเลขในรูปของจำนวนหน่วยและจำนวนเงินที่จะใช้ดำเนินงาน สำหรับระยะเวลาภายหน้าการจัดทำงบประมาณจะจัดทำล่วงหน้า ถ้าเป็นงบประมาณระยะสั้นจะมีระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี และถ้าเป็นงบประมาณระยะยาวจะมีระยะเวลา 3 ปี 5 ปี การจัดทำงบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์เพื่อการบริหารของผู้บริหาร (ณรงค์ แก้วสิงห์, 2561)

งบประมาณ หมายถึง แผนทางการเงินที่รองรับแผนปฏิบัติการ โดยการแปลแนวคิดและความตั้งใจไปเป็นงบประมาณที่สะท้อนลำดับความสำคัญของหน่วยงาน (ณรงค์ แก้วสิงห์, 2561; อ้างอิงจาก Keith and Girling, 1991)

งบประมาณ คือ ข้อความที่แสดงถึงลำดับความสำคัญ เนื่องจากงบประมาณมีจำกัดแต่ความต้องการมีไม่จำกัดจึงต้องมีการจัดลำดับความสำคัญ โดยสิ่งที่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญสูงสุดก็จะได้รับงบประมาณ (ณรงค์ แก้วสิงห์, 2561; อ้างอิงจาก Thompson and Wood, 1998)

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า งบประมาณ หมายถึง เครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของรัฐบาลที่ทำให้ภารกิจต่าง ๆ ของรัฐบาลที่กำหนดไว้ตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม และแผนการใช้จ่ายเงินสำหรับปีงบประมาณนั้น ๆ ให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณ

งบประมาณ มีความสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการโดยที่รัฐบาลสามารถนำงบประมาณแผ่นดินมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน (วัชระ สทนต์, 2559; อ้างอิงจาก นงลักษณ์ สุทธิวัฒนพันธ์, 2535) ได้ดังต่อไปนี้

2.1.2.1 การบริหารประเทศ รัฐบาลสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ตามที่ประสงค์ไว้ในงบประมาณ ที่เห็นว่าจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและตามกำลังเงินที่มีอยู่ และให้ทุกส่วน

ราชการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดไว้ในงบประมาณนั้น ๆ โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกันตามแผนงานที่วางไว้เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลดลง

2.1.2.2 การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ งบประมาณเป็นรายจ่ายจำนวนมหาศาล หากรัฐบาลใช้จ่ายให้ถูกต้องและเหมาะสมจะสามารถพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมากโดยที่รัฐบาลต้องพยายามใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิผลไปสู่โครงการที่จำเป็น โดยเฉพาะโครงการด้านการลงทุนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง

2.1.2.3 การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรหรืองบประมาณของประเทศมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรหรือใช้จ่ายทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการวางแผนในการใช้จ่ายทรัพยากรกับเงินงบประมาณไปในแต่ละด้าน ควบคู่ไปกับการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้นด้วย เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่รวดเร็วและใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด

2.1.2.4 การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม งบประมาณสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ของประชาชนโดยรัฐบาลจะต้องจัดสรรเงินงบประมาณไปสู่จุดที่จะช่วยยกระดับฐานะของประชาชนที่ยากจนให้มีรายได้ที่สูงขึ้น เช่น จัดสรรงบประมาณให้มีการสร้างสาธารณูปโภคหรือถนนหนทางไปสู่ประชาชนที่ยากจนในชนบทให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ขนส่งผลิตผลของตนเองออกขายสู่ตลาดภายนอกได้ เป็นต้น

2.1.2.5 การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินการคลังของประเทศรัฐบาลสามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินและการคลังของประเทศได้ โดยที่รัฐบาลสามารถจัดสรรเงินงบประมาณให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจของประเทศได้ เช่น เมื่อเศรษฐกิจของประเทศประสบภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลก็ควรจัดสรรงบประมาณโดยใช้นโยบายการเก็บภาษีอากรและรายได้อื่น ๆ ของรัฐบาล ให้มีรายรับงบประมาณให้มากและมากกว่ารายจ่ายงบประมาณที่รัฐบาลจะใช้จ่ายออกไปเพื่อให้ปริมาณเงินในท้องตลาดมีน้อยลง ซึ่งจะเป็นวิธีลดปัญหาภาวะเงินเฟ้อลงได้ทางหนึ่ง และในทางตรงกันข้ามในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศประสบภาวะเงินฝืด รัฐบาลสามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือจัดสรรเงินงบประมาณโดยจัดเงินงบประมาณที่จะใช้จ่ายให้มีการใช้จ่ายที่สูงและสูงกว่างบประมาณรายรับที่รัฐบาลเก็บเข้ามาจากภาษีอากรและรายได้ทางอื่น ๆ ของรัฐบาลเพื่อเพิ่มปริมาณเงินในท้องตลาดให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นวิธีการลดปัญหาภาวะเงินฝืดลงได้ทางหนึ่ง

2.1.2.6 ประชาสัมพันธ์งานและผลงานที่รัฐบาลจะดำเนินการให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ เนื่องจากงบประมาณเป็นทั้งรวมของงานและแผนงานที่รัฐบาลจะดำเนินการในแต่ละปี ไม่ว่าจะเป็น ด้านสังคม ด้านอุตสาหกรรม ด้านเกษตร เป็นต้น ดังนั้น รัฐบาลสามารถใช้งบประมาณ

ที่แสดงถึงงานและแผนงานที่รัฐบาลจะดำเนินการให้แก่ประชาชนและประเทศชาติในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้ทราบถึงเงินภาษีอากรต่าง ๆ ที่ประชาชนได้เสียให้แก่รัฐนั้น ได้ถูกนำมาพัฒนาประเทศและเกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศร่วมกับรัฐบาลด้วยการเสียภาษีอากรด้วยความเต็มใจและศรัทธาในผลงานของรัฐบาลต่อไป

2.1.3 กระบวนการบริหารงบประมาณ

ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 และที่แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดให้ส่วนราชการมีหน้าที่ดำเนินการบริหารงบประมาณรายจ่าย ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ ฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ดังนี้

2.1.3.1 การจัดทำและการปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

1) ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณส่งให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนวันเริ่มต้นปีงบประมาณไม่น้อยกว่า สิบห้าวัน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานงบประมาณกำหนด ในการจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ กรณีที่เป็นงบประมาณรายจ่ายตามแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่ร่วมอยู่ในแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ ต้องจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกันเพื่อให้สามารถดำเนินงานและใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายร่วมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนดังกล่าว หากส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งมีผลทำให้เป้าหมายผลผลิตหรือโครงการเปลี่ยนแปลงไปจากที่สำนักงานงบประมาณได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้ว ให้ขอความเห็นชอบจากสำนักงานงบประมาณก่อนและในกรณีที่ต้องมีการโอนและหรือเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายด้วย ก็ให้ดำเนินการขอทำความตกลงไปพร้อมกัน

2) ในการจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจจัดทำตามผลผลิตหรือโครงการ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการให้บริการของกระทรวง แผนงบประมาณ หรือแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ ตามวงเงินงบประมาณรายจ่ายที่ระบุไว้ในเอกสารประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี

3) ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต้องจัดทำระบบข้อมูลการดำเนินงานตามผลผลิตหรือโครงการ พร้อมกับกำหนดค่าหรือเกณฑ์การวัดของตัวชี้วัดผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือที่ได้ตกลงกับสำนักงานงบประมาณ เพื่อใช้ในการรายงานผล

2.1.3.2 การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย

1) สำนักงบประมาณจะจัดสรรงบประมาณให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณเต็มตามจำนวนวงเงินงบประมาณรายจ่าย สำหรับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี โดยจะระบุงบประมาณรายจ่ายในแต่ละแผนงบประมาณ ผลผลิตหรือโครงการ ประเภทงบรายจ่าย และรายการในงบรายจ่ายไว้ที่สำนักเบิกส่วนกลาง เว้นแต่งบประมาณรายจ่ายสำหรับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค จะระบุสำนักเบิกไว้ที่สำนักเบิกส่วนภูมิภาคตามที่ตั้งของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจนั้น การจัดสรรงบประมาณ ให้มีผลนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประกาศใช้บังคับแล้ว และให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจใช้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันได้ภายหลังจากวันประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว แต่ให้มีผลตั้งแต่วันที่เริ่มต้นปีงบประมาณหรือวันที่กำหนดเป็นวันเริ่มต้นการบังคับใช้กฎหมายแล้วแต่กรณี ยกเว้นรายการ ก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณก่อน

2) ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจใช้แผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงบประมาณแล้ว ในการใช้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันและขอเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่าย

3) ในกรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดไม่จัดส่งแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ สำนักงบประมาณจะพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้ แต่หากไม่จัดส่งแผนดังกล่าวภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณีกำหนดให้เป็นวันเริ่มต้นบังคับใช้ สำนักงบประมาณจะรายงานการไม่ส่งแผนดังกล่าวต่อนายกรัฐมนตรี

4) การกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะครุภัณฑ์การสำรวจออกแบบรูปรายการก่อสร้างโดยละเอียดการกำหนดจำนวนเนื้อที่ของที่ดินสถานที่ตั้งและราคาตลอดจนการดำเนินการจัดหา หัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้ารัฐวิสาหกิจมีหน้าที่ความรับผิดชอบควบคุมดูแลให้การจัดหาครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างเป็นไปตามความจำเป็น เหมาะสม อย่างโปร่งใส คุ่มค่าและประหยัด รวมทั้งเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และมาตรฐานของทางราชการอย่างเคร่งครัด หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจสามารถแก้ไขรายละเอียดของรายการงบประมาณรายจ่ายที่ระบุในเอกสารประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณีได้ ในส่วนที่ไม่กระทบต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงในสาระสำคัญของรายการดังกล่าว

5) ในกรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรายละเอียดรายการในการจัดหาครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างในงบลงทุน งบเงินอุดหนุนหรือ

รายจ่ายอื่นแล้ว แต่กรณีที่มีใช้รายการก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วโดยไม่เพิ่มวงเงินงบประมาณรายจ่าย ให้กระทำได้โดยไม่ต้องทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ

2.1.3.3 การใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่าย

การใช้รายจ่ายที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณ หรือการโอนและหรือเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายในแต่ละงบรายจ่ายของแต่ละผลผลิตหรือโครงการภายใต้แผนงบประมาณ หรือแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการเดียวกัน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้ กล่าวคือ งบลงทุนให้ใช้จ่ายตามรายการและวงเงินที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณ หรือการโอนและหรือเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่าย ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณด้วย

2.1.3.4 การโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่าย

1) ในกรณีที่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจมีความจำเป็นต้องโอนหรือเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่าย ให้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในการดำเนินการ เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ เพิ่มคุณภาพการให้บริการ พัฒนาบุคลากร พัฒนาเทคโนโลยี หรือสนับสนุนการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด รวมทั้งจะต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นหรือความเหมาะสมได้โดยค้ำึง ถึงประโยชน์ต่อประชาชน ความประหยัด ความคุ้มค่า ความโปร่งใส รวมทั้งต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการให้บริการกระทรวง และเป้าหมายยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้วยการโอน และหรือเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายตามวรรคหนึ่งต้องไม่ทำให้เป้าหมายผลผลิตหรือโครงการตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณหรือแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ลดลงในสาระสำคัญ และต้องไม่ทำให้ค่าสาธารณูปโภคค้างชำระเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

2) หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจมีอำนาจโอนและหรือเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในงบรายจ่ายใด ๆ ภายใต้แผนงบประมาณเดียวกัน เพื่อจัดทำผลผลิตหรือโครงการตามเป้าหมายที่ระบุในเอกสารประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือเพื่อเพิ่มเติมเป้าหมายผลผลิต หรือโครงการเดิมดังกล่าวให้บรรลุเป้าหมายการให้บริการกระทรวง หรือเป้าหมายตามแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดรายการก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ การโอนเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เป็นการกำหนดอัตราบุคลากรตั้งใหม่ รายการค่าที่ดิน หรือเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศที่ไม่ได้กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และในกรณีที่เป็นการโอนเปลี่ยนแปลงเพื่อจัดหาครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างจะต้องมีวงเงินต่อหน่วยต่ำกว่าหนึ่งล้านบาท และต่ำกว่าสิบล้านบาท ตามลำดับ ทั้งนี้ สำนักงบประมาณอาจกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติเพื่อกำหนด

ขอบเขตหรือข้อจำกัดการโอน และหรือการเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายได้ตามความจำเป็น

3) หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจมีอำนาจโอน และหรือเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายที่เหลืจ่ายในแผนงบประมาณเดียวกันจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายผลผลิตหรือโครงการ ตามที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือจากการจัดซื้อจัดจ้างแล้ว ไปใช้จ่ายเป็นรายจ่ายใด ๆ ยกเว้นเป็นรายการค่าที่ดิน หรือรายการก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ และหากมีหนี้ค่าสาธารณูปโภคค้างชำระ หรือค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายตามข้อผูกพันสัญญาค้างชำระ ให้โอนไปชำระเป็นลำดับแรกก่อนตามลำดับ ทั้งนี้สำนักงานงบประมาณอาจกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติเพื่อกำหนดขอบเขตหรือข้อจำกัดการใช้งบประมาณเหลืจ่ายได้ตามความจำเป็น

4) กรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับรายการครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่มีใช้รายการก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ ในงบรายจ่ายของผลผลิตหรือโครงการใด แต่ไม่อาจจัดหาได้ด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจ มีอำนาจโอนและหรือเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายในงบรายจ่ายต่าง ๆ ภายใต้แผนงบประมาณเดียวกัน หรือนำเงินนอกงบประมาณไปเพิ่มวงเงินรายการครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างนั้นได้ ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ กรณีรายการครุภัณฑ์ หรือ สิ่งก่อสร้างที่ไม่อาจจัดหาได้นั้น เป็นรายการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณโดยมีเงินนอกงบประมาณสมทบอยู่แล้ว ให้ใช้เงินนอกงบประมาณไปเพิ่มได้ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินรายการนั้น แต่หากเงินนอกงบประมาณมีไม่เพียงพอและจะใช้เงินงบประมาณรายจ่ายไปเพิ่ม ให้เพิ่มได้ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินในส่วนที่เป็นงบประมาณรายจ่ายรายการนั้น

2.1.3.5 การรายงานผล

1) เพื่อประโยชน์ในการติดตามและประเมินผล ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต้องจัดให้มีระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ และให้จัดทำรายงาน ดังนี้

1.1) รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามเกณฑ์การวัดของตัวชี้วัดผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ หรือตามที่ได้ตกลงกับสำนักงานงบประมาณ ตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ พร้อมทั้งระบุปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานงบประมาณกำหนด และจัดส่งด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ เมื่อสิ้นระยะเวลาในแต่ละไตรมาส ภายในสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นไตรมาส

1.2) รายงานประจำปีที่แสดงถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการให้บริการกระทรวง โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนส่งสำนักงานงบประมาณภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดไม่จัดส่ง

รายงานตามระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันควร ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจแสดง เหตุผลความจำเป็นต่อผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ

2) สำนักงานประมาณจะรายงานผลต่อนายกรัฐมนตรีในกรณีที่ส่วนราชการหรือ รัฐวิสาหกิจไม่ปฏิบัติการหรือไม่อาจปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่าย งบประมาณนอกจากนี้ สำนักงานประมาณจะรายงานผลการติดตามผลและการประเมินผลการ ดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรี และจะใช้ผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประกอบการ จัดทำงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณต่อไปด้วยในการวิจัยครั้งนี้

2.1.4 กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ

2.1.4.1 พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 (กลุ่มตรวจสอบภายในระดับ กระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2559; อ้างอิงจาก สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2502) ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ส่วนราชการ ที่รับผิดชอบในการจัดทำงบประมาณประจำปี การโอนงบประมาณรายจ่าย และการควบคุม งบประมาณ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรมหรือหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่น

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

งบประมาณรายจ่าย หมายความว่า จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือให้ ก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณ รายจ่าย

เงินประจำงวด หมายความว่า ส่วนหนึ่งของงบประมาณรายจ่ายที่แบ่งสรรให้จ่ายหรือ ให้ก่อหนี้ผูกพันในระยะเวลาหนึ่ง

มาตรา 12 ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้หนึ่ง เป็นเจ้าหน้าที่งบประมาณมีหน้าที่เกี่ยวกับงบประมาณของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจนั้น

มาตรา 13 ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจหรือรัฐมนตรีซึ่ง ตามกฎหมายให้มีหน้าที่กำกับหรือควบคุมกิจการของรัฐวิสาหกิจมีหน้าที่รับผิดชอบในการยื่น งบประมาณประจำปีของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจนั้นต่อผู้อำนวยการ ภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ รัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของส่วนราชการหรือ รัฐวิสาหกิจเจ้าของทุน เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามความในวรรคก่อนงบประมาณประจำปีนั้น ถ้ามิได้ ยื่นภายในกำหนดเวลาตามความในสองวรรคแรก ผู้อำนวยการอาจพิจารณาการตั้งงบประมาณ ประจำปีตามที่เห็นสมควร

มาตรา 21 การควบคุมงบประมาณ

ให้รัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมงบประมาณ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) จัดให้มีการประมวลบัญชีการเงินแผ่นดิน
- (2) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี
- (3) จัดให้มีการตรวจสอบเอกสารการขอเบิกเงิน การจ่ายเงินและการก่อหนี้ผูกพันตลอดจนเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง
- (4) กำหนดและควบคุมระบบบัญชี แบบรายงาน และเอกสารเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินและหนี้
- (5) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยเงินทดรองราชการ ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

2.1.4.2 ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2548 ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2559; อ้างอิงจาก สำนักนายกรัฐมนตรี, 2502) ได้อธิบายถึงวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ ไว้ดังนี้

การจัดสรรงบประมาณ หมายความว่า การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจใช้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพัน ทั้งนี้อาจดำเนินการโดยใช้การอนุมัติเงินประจำงวดหรือโดยวิธีการอื่นใดตามที่สำนักงบประมาณกำหนด

การโอนงบประมาณรายจ่าย หมายความว่า การโอนเงินงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณของผลผลิตหรือโครงการใดไปผลผลิตหรือโครงการอื่นภายในงบรายจ่ายเดียวกันหรือการโอนเงินต่างงบรายจ่ายในผลผลิตหรือโครงการเดียวกันภายใต้แผนงบประมาณเดียวกัน

การเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่าย หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงรายการและหรือจำนวนเงินของรายการที่กำหนดไว้ภายใต้งบรายจ่ายของแผนงบประมาณ ผลผลิตหรือโครงการเดียวกัน

2.1.4.3 มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (กรมควบคุมโรค กองบริหารการคลัง, 2565) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2565 รับทราบผลการประชุม คณะกรรมการติดตามเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่าย

ภาครัฐ ครั้งที่ 3/2565 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2565 ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวมีสาระสำคัญเกี่ยวกับ มาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดังนี้

1) เงินกันไว้เบิกเหลื่อมปีของปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ให้เร่งรัดการเบิกจ่ายเงินกันไว้เบิกเหลื่อมปีของปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ให้สามารถเบิกจ่ายอย่างมีนัยสำคัญได้ภายใน ไตรมาสที่ 1 ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยเฉพาะในส่วนของการใช้จ่ายที่ก่อนหน้านี้ผูกพันแล้ว สำหรับเงินกันไว้เบิกเหลื่อมปีที่อยู่ระหว่างดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างแล้ว ให้เร่งรัดการก่อหนี้ และเบิกจ่ายโดยเร็ว

2) เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

2.1) กำหนดเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายภาครัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยรับงบประมาณดำเนินการให้สอดคล้องกับ เป้าหมายในภาพรวมของประเทศ โดยเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายภาพรวมไม่น้อยกว่า ร้อยละ 93 การเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีไม่น้อยกว่า ร้อยละ 98 การเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายงบลงทุนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 75 และการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายภาพรวม งบรายจ่ายประจำปี และรายจ่ายงบลงทุน ร้อยละ 100 โดยจำแนกเป้าหมายเป็นรายไตรมาส ดังนี้

ตารางที่ 2.1 เป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณรายไตรมาส

รายการ	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
รายจ่ายภาพรวม	32.00	52.00	75.00	93.00
รายจ่ายประจำปี	35.00	55.00	80.00	98.00
รายจ่ายงบลงทุน	19.00	39.00	57.00	75.00

ที่มา: กองบริหารการคลัง กรมควบคุมโรค (2565)

2.2) เพื่อเป็นการเร่งรัดให้หน่วยรับงบประมาณดำเนินการโดยเร็ว เห็นสมควรให้หน่วยรับงบประมาณดำเนินการตามหนังสือสำนักงบประมาณ

2.3) ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานที่ดำเนินโครงการร่วมลงทุน ระหว่างรัฐและเอกชน ที่มีโครงการลงทุนตั้งแต่ 1,000 ล้านบาทขึ้นไป จัดทำมาตรการหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อเร่งรัดการดำเนินงานและการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยให้หน่วยงานดังกล่าวกำหนดเวลาแล้วเสร็จของโครงการและเวลาเปิดให้บริการที่ชัดเจน และดำเนินโครงการให้เป็นไปตามที่กำหนด ทั้งนี้ หากไม่สามารถดำเนินโครงการให้แล้วเสร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ขอให้

พิจารณาทยอยเปิดให้บริการในส่วนที่มีความพร้อมเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อแผนการเปิดให้บริการแก่ประชาชนและสร้างรายได้ให้กับหน่วยงานได้ก่อน

2.4) การเบิกจ่ายโครงการภายใต้ พ.ร.ก. COVID-19 พ.ศ. 2563 และ พ.ร.ก. COVID-19 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) จะดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการภายใต้ พ.ร.ก. COVID-19 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 รวมทั้งกำกับให้หน่วยงานเจ้าของโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ใช้จ่ายเงินกู้ตาม พ.ร.ก. COVID-10 พ.ศ. 2563 และ พ.ร.ก. COVID-19 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 เร่งดำเนินโครงการและเบิกจ่ายให้แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี สำหรับโครงการที่คณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ (คกก.) เห็นชอบให้ยกเลิกควรเร่งคืนกรอบวงเงินเหลือจ่าย เพื่อให้กระทรวงการคลังสามารถสรุปกรอบวงเงินคงเหลือและนำมาบริหารจัดการเงินกู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ ไม่ว่าจะเป็นความหมายของงบประมาณ ความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณ กระบวนการบริหารงบประมาณ กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงบประมาณโครงการที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

จากพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในงาน ซึ่งสอดคล้องกับสารานุกรมเว็บเตอร์ที่ให้ความหมายของ ประสิทธิภาพ ไว้ว่า ความสามารถในการปฏิบัติงาน (Competency in performance) สำหรับนักวิชาการท่านอื่น ๆ ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพคล้ายคลึงกัน เช่น Cenzo, David and Robbins ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึงการประทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยใช้ปัจจัยการผลิต (Input) น้อยที่สุด Gordon, Mondy, Sharplin and Premeaux กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการผลิตให้ได้ผลผลิตที่ปรารถนา โดยใช้พลังงาน เวลา เงิน วัสดุ หรือปัจจัยการผลิตอื่น ๆ น้อยที่สุด Robbins เห็นว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง อัตราส่วนของผลผลิตที่มีประสิทธิภาพต่อปัจจัยการผลิตที่ใช้ (รัชิตา วรต์ธณพิชญ์, 2559)

ในทางปฏิบัติมักจะแยกระหว่างประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ได้ยาก แต่โดยหลักแล้วควรมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่กันไป ซึ่งความมีประสิทธิภาพหมายถึง การมีสมรรถนะสูง สามารถมีระบบการทำงาน สร้างสมรรถภาพและความมั่นคงเก็บไว้ภายในไว้เพื่อรองรับการขยายตัวและสถานการณ์ที่อาจเกิดวิกฤตการณ์จากภายนอกไว้ (กรชนก เพิ่มคำ, 2563; อ้างอิงจาก ธงชัย สันติวงษ์, 2538)

ประสิทธิภาพ หมายถึง การทำงานให้เร็วและได้งานดี โดยสิ้นเปลืองทุนค่าใช้จ่าย พลังงาน และเวลาน้อย โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายหรือที่คาดหวังเป็นหลัก (ศุณิสสา เจะแวนาแจ, 2562; อ้างอิงจาก รุ่งทิพย์ วุฒิคัมภีร์, 2555)

ประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้คนน้อยกว่างาน แต่สามารถทำงานให้สำเร็จไม่ว่าจะเป็นการบรรลุความสำเร็จในรูปแบบของภารกิจ นโยบาย เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ก็แล้วแต่ ผลงานที่สำเร็จได้ใช้คนและทุนพอดีกับงานและยังผลงานที่สำเร็จได้ใช้คนและทุนต่ำมากเท่าใด ยิ่งถือว่าเกิดประสิทธิภาพได้มากเท่านั้น (ศุณิสสา เจะแวนาแจ, 2562; อ้างอิงจาก ประเวศน์ มหารัตน์กุล, 2542)

ประสิทธิภาพ (efficiency) หมายถึง กระบวนการ วิธีการหรือการกระทำใด ๆ ที่นำไปสู่ผลสำเร็จโดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ แรงงาน เงินทุน และวิธีการดำเนินการหรือประกอบการที่มีคุณภาพสูงสุดในการดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ อย่างไรก็ตามการดำเนินการใด ๆ นั้น ก็ขึ้นอยู่กับทรัพยากร ณ ขณะนั้นด้วยว่ามีคุณภาพและปริมาณเพียงใด หากมีคุณภาพมากการจะใช้อย่างเต็มศักยภาพได้นั้นจะต้องใช้ในปริมาณน้อยจึงจะเรียกได้ว่ามีประสิทธิภาพ ต่างกันกับทรัพยากรที่มีปริมาณมากแต่คุณภาพต่ำที่จะต้องเลือกวิธีการตั้งศักยภาพของทรัพยากรออกมาให้ได้มากที่สุดจึงจะเรียกว่ามีประสิทธิภาพ (ศุณิสสา เจะแวนาแจ, 2562; อ้างอิงจาก วิกีพีเดีย, 2562)

ประสิทธิภาพในระบบราชการ เป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณา (กรชนก เพิ่มคำ, 2563; อ้างอิงจาก ชุตินา ม่วงมณี, 2554) ดังนี้

(1) ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนของการผลิต (Input) ได้แก่ การบริหารทรัพยากร คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยี ฯลฯ ที่มีอย่างประหยัด คุ่มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

(2) ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร (Process) ได้แก่ การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็วและใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม

(3) ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ (Output) ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทนเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและให้บริการเป็นที่พอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ ในการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้าและผลผลิต อาจมองความหมายของประสิทธิภาพว่าเป็นการสร้างผลผลิตที่มีมูลค่าสูงกว่าปัจจัยนำเข้า โดยที่ไม่ได้หมายถึงตัวเงินเสมอไป แต่เป็นหน่วยนับเดียวกันหรือเป็นหน่วยนับที่สามารถอ้างอิงให้เข้าใจได้และเป็นที่ยอมรับ (กรชนก เพิ่มคำ, 2563; อ้างอิงจาก สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2546)

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินการได้สำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ โดยใช้ทรัพยากรต่ำกว่าแผนหรืองบประมาณที่กำหนดไว้ และสามารถลดขั้นตอน ลดระยะเวลา หรือลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงานได้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการ

โครงการเป็นการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานที่มีวัตถุประสงค์เด่นชัด มีกิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเหมาะสม มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพ มีเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของงาน โครงการประกอบด้วยงาน (Task) และกิจกรรม (Activity) ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและมีเป้าหมายเดียวกัน

การทำงานขององค์การของรัฐและเอกชนเพื่อหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือเพื่อการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น เริ่มต้นด้วยการกำหนดนโยบายว่าจะดำเนินการอย่างไร ต่อมาเป็นกระบวนการการวางแผนที่อธิบายวัตถุประสงค์ชัดเจน มีการจัดลำดับความสำคัญ หลังจากนั้นเป็นกระบวนการจัดทำโครงการภายใต้แผนดังกล่าว ดังนั้น นโยบาย การวางแผน และการเขียนโครงการ จึงมีความสัมพันธ์กันมาก การเขียนโครงการต้องมีความชัดเจนทุกองค์ประกอบ ที่สำคัญมาก คือ โครงการควรต้องระบุวัตถุประสงค์ ขอบข่ายการทำงาน ขั้นตอนการดำเนินการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ และเกณฑ์การประเมินผลโครงการที่ชัดเจน จะสามารถทำให้แนวความคิดของนโยบายเป็นความจริงได้ในการปฏิบัติ (ศศิภา ขวพันธุ์, 2563; อ้างอิงจาก อธิปัตย์ คลีสุนทร, 2556)

โครงการเป็นกระบวนการที่เป็นระบบมีความต่อเนื่องสอดคล้องในการกำหนด และตัดสินใจล่วงหน้าสำหรับกิจกรรมในการฝึกอบรมและพัฒนา จะทำอะไร อย่างไร เมื่อใด ที่ใด และโดยใคร การวางแผนโครงการฝึกอบรม จะกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องดำเนินการว่าจะทำอะไร อย่างไร เมื่อใด ที่ไหน และใครเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยกิจกรรมเหล่านั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ต้องการ และในทิศทางที่พึงปรารถนา หรือเป็นกระบวนการเพื่อเป็นกรอบกำหนดทิศทางและวิธีการในการดำเนินงานฝึกอบรม เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดและภายในทรัพยากรที่มีอยู่ (ศศิภา ขวพันธุ์, 2563; อ้างอิงจาก เทียนฉาย กิระนันท์, 2530)

โครงการเป็นกิจกรรมหรืองานที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ โครงการต้องเป็นหน่วยอิสระหน่วยหนึ่งที่สามารถทำการวิเคราะห์วางแผนและนำไปปฏิบัติพร้อมทั้งมีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด (ศศิภา ขวพันธุ์, 2563; อ้างอิงจาก อรทัย ศักดิ์สูง, 2553) ซึ่งมีความสำคัญในการดำเนินการในองค์กร เช่น

- (1) ช่วยชี้ให้เห็นถึงปัญหาและภูมิหลังของการทำงาน
- (2) ช่วยให้การปฏิบัติงานตามแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- (3) ช่วยให้แผนงานมีความชัดเจน
- (4) ช่วยให้แผนงานมีทรัพยากรใช้เพียงพอ เหมาะสมกับการปฏิบัติจริง
- (5) ช่วยให้แผนงานมีความเป็นไปได้สูง

(6) ช่วยลดความขัดแย้งและขจัดความซ้ำซ้อนในหน้าที่ความรับผิดชอบ

(7) สร้างความมั่นคงให้กับแผนงาน

(8) สามารถควบคุมการทำงานได้สะดวก ไม่ซ้ำซ้อน

โดยลักษณะของโครงการที่ดีควรจะประกอบไปด้วย

(1) วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน

(2) ความเป็นอิสระหรือความเป็นเอกเทศ

(3) กิจกรรมการดำเนินงานเป็นขั้นตอนชัดเจนและต่อเนื่อง

(4) มีสถานที่ตั้งของโครงการ

(5) กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานชัดเจน

เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการแล้ว ควรมีขั้นตอนการบริหารโครงการ ดังนี้

(1) วางแผนโครงการ

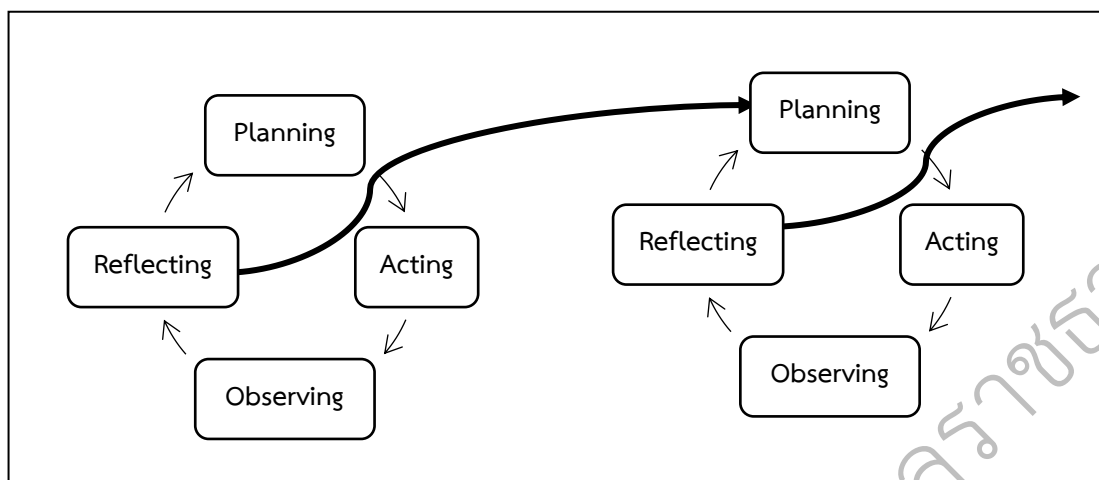
(2) ดำเนินงานตามโครงการ

(3) ติดตามและประเมินผลโครงการ

กล่าวโดยสรุปคือ โครงการนั้นจัดทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหา หรือเพื่อพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นและเหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้รับผิดชอบโครงการควรวางแผนก่อนการดำเนินการ แล้วจึงร่างความคิดเป็นการวางแผน ซึ่งแผนส่วนใหญ่จะประกอบด้วยโครงการเดียวหรือหลายโครงการก็ได้ ที่ต้องมีความชัดเจนในด้านกระบวนการทำงานวัตถุประสงค์ของงาน ขอบเขต ระยะเวลา งบประมาณหรือทรัพยากรที่ต้องใช้ และผู้รับผิดชอบให้ ซึ่งเมื่อนำแต่ละโครงการภายใต้แผนการทำงานโดยเฉพาะเรื่องค่าใช้จ่ายหรืองบประมาณมาผนวกกัน ก็จะเป็นค่าใช้จ่ายโดยรวมของแผน เพื่อเสนอขอรับความเห็นชอบ และขอรับการสนับสนุน ให้ดำเนินการได้ตามนโยบายต่อไป โดยโครงการนั้นรวมทั้งโครงการที่ได้รับการอนุมัติจัดสรรเงินงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีให้หน่วยงานตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ และรวมโครงการรับเงินโอนระหว่างปีงบประมาณด้วย

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เคมมิสและแม็คแท็กการ์ด (Kemmis and McTaggart, 1988) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยที่ไม่ได้แตกต่างไปจากการวิจัยอื่น ๆ ในเชิงเทคนิค แต่แตกต่างในด้านวิธีการ ซึ่งวิธีการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การทำงานที่เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองที่เป็นวงจรแบบขดลวด (Spiral of Self-Reflecting) โดยเริ่มต้นที่ขั้นตอนการวางแผน (planning) การปฏิบัติ (acting) การสังเกต (observing) และการสะท้อนกลับ (reflecting) เป็นการวิจัยที่จำเป็นต้องอาศัยผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการสะท้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

ภาพที่ 2.1 วงจร PAOR หนึ่งในรูปแบบของวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแท็กการ์ท

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการขั้นสังเกตการณ์และขั้นสะท้อนการปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาที่สำคัญกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญอย่างแท้จริง ตลอดจนการแยกแยะรายละเอียดของปัญหานั้น เกี่ยวกับลักษณะของปัญหา เป็นปัญหาเกี่ยวกับใคร มีแนวทางแก้ปัญหายังไรโดยให้ครอบคลุมทุกแง่มุม

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Acting) หลังจากทีร่วมกันวางแผนเสร็จสิ้นถึงขั้นลงมือปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน โดยใช้การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นร่วมกันของทีมงานเพื่อหาการแก้ไขปรับปรุง ฉะนั้นแผนที่กำหนดควรมีการยืดหยุ่นปรับแก้ได้ โดยผู้ศึกษาต้องใช้วิจารณญาณ และการตัดสินใจที่เหมาะสม และมุ่งปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observing) เป็นการสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นขณะที่ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางไว้โดยการจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยสังเกตกระบวนการปฏิบัติ (The Action Process) และผลของการปฏิบัติ (The Effects of Action)

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนการปฏิบัติ (Reflecting) เป็นขั้นสุดท้ายของวงจรการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การประเมินผลหรือตรวจสอบการปฏิบัติงาน หรือสิ่งที่เป็นข้อปฏิบัติของข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการ ผู้ร่วมวิจัยกับผู้เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้จากเครื่องมือต่าง ๆ มาตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมหรือสิ่งแวดล้อมโดยผ่านการอภิปรายปัญหา การประเมินโดยกลุ่มทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรม และเป็นข้อมูลพื้นฐานนำไปสู่การปรับปรุง และการวางแผนปฏิบัติต่อไป

2.5 แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นหัวใจในการพัฒนาองค์กร โดยเป็นแนวทางรัฐศาสตร์ในเรื่องการปกครองตนเอง คือ ต้องการให้ทุกคนได้เข้าไปตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของชุมชน หรือองค์กรด้วยตนเอง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทุกแขนง ทุกกลุ่มองค์กร โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1977) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่าโดยทั่วไป การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตัดสินใจ (Decision Making) แต่ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการ (Benefits) และการประเมินผล (Evaluation) ในกิจกรรมพัฒนานั้น ๆ ด้วย ซึ่งเห็นว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติการแต่ก็เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และการประเมินผลด้วยเช่นกันโดยที่ผลประโยชน์นั้น เป็นผลมาจากการปฏิบัติการ และผลประโยชน์นั้นจะมาเป็นตัวกำหนดให้มีการประเมินผล ซึ่งต่างได้รับผลจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วนั่นเอง นอกจากจะมีผลสะท้อนกลับ (Feedback) จากการประเมินผล และการปฏิบัติการกลับไปสู่ขั้นตอนการตัดสินใจอีกด้วย

สามารถกล่าวโดยสรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต (Dynamic Process) ของเกลียวปฏิสัมพันธ์ มีกระบวนการย้อนกลับและนำไปสู่การพัฒนาขั้นต่อไป (Back and Forth) จากผลสะท้อนของสิ่งที่ปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติ การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกที่จะศึกษาโดยให้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการของเคมมิสและแม็คแท็กการ์ด (Kemmis and McTaggart, 1988)

2.6 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 จังหวัดอุบลราชธานี

2.6.1 วิสัยทัศน์

“ประชาชนเขตสุขภาพที่ 10 ได้รับการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ระดับมาตรฐานสากล ภายในปี 2570”

2.6.2 พันธกิจ

2.6.2.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาองค์ ความรู้ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันและการควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

2.6.2.2 สนับสนุนการพัฒนามาตรฐาน หลักเกณฑ์และรูปแบบการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันและการควบคุมโรคและภัยสุขภาพในพื้นที่ฯ

2.6.2.3 ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเฝ้าระวัง ป้องกัน และการควบคุมโรค และภัยสุขภาพ

2.6.2.4 ประสานและสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และการควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

2.6.2.5 สนับสนุนการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคอุบัติใหม่อุบัติซ้ำและบริเวณชายแดน

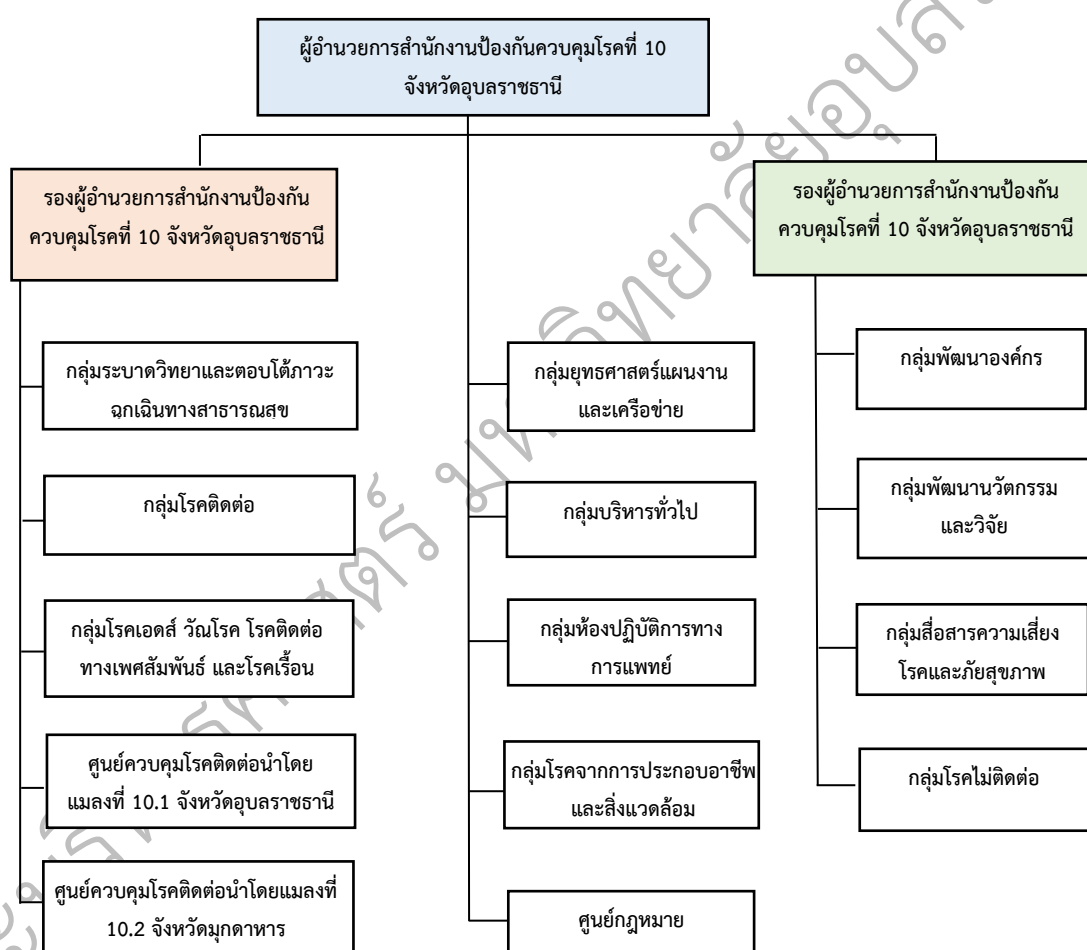
2.6.2.6 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

2.6.2.7 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2.6.3 วัฒนธรรมองค์กร

“เคารพให้เกียรติ สร้างสรรค์สิ่งดี มีวินัยซื่อสัตย์ พัฒนาวิชาการ บริการประทับใจ”

2.6.4 ผังโครงสร้างของหน่วยงาน

ภาพที่ 2.2 ผังโครงสร้างของหน่วยงาน

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “รูปแบบกระบวนการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ” จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณของสำนักงาน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการพบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติงานในกระบวนการบริหารงบประมาณ และกระบวนการงานย่อย ส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การปฏิบัติงาน ตามที่ผู้ศึกษากำหนด และผลการพัฒนารูปแบบกระบวนการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้กรอบมาตรฐานการควบคุมภายในของหน่วยงานภาครัฐ พบว่า ทุกกระบวนการและรายละเอียดขั้นตอนเกือบทุกรายการมีผลการประเมินอยู่ในระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น เพื่อเป็นการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านงบประมาณ ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นควรนำรูปแบบกระบวนการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำเป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน แจกจ่ายหน่วยงานในสังกัด เพื่อให้หน่วยงานนำไปปรับใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติงานปกติ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการควบคุมของหน่วยงาน และควรทำการศึกษาสภาพการดำเนินงาน เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการบริหารงบประมาณ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง

รชิตา วรต์ธณพิชญ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้เกิดประสิทธิภาพโดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์มาจากแนวคิดการบริหารงบประมาณ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 182 คน จากบุคลากรของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ตัวแปรทวินาม (Bivariate Analysis) ประกอบด้วย การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ในการเบิกจ่ายงบประมาณของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานและผู้ตรวจสอบ และควรมีการจัดประชุมซักซ้อมแนวทางการเบิกจ่ายเงินงบประมาณอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การเบิกจ่ายเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และควรมีการกำหนดตัวชี้วัดแห่งความสำเร็จเป็นรายบุคคลในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ

วัชร สทอนดี (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์การเพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และเพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 89 คน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยความเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งกระบวนการเบิกจ่ายประกอบด้วย การจัดทางงบประมาณ การขออนุมัติเงินงวด การจัดหาพัสดุ การตรวจสอบและเบิกจ่ายเงิน รวมถึงผลสำเร็จขององค์กรนั้น เป็นไปตามที่หลักเกณฑ์กำหนดไว้ สำหรับปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ด้านระบบปฏิบัติงาน ทักษะความรู้ความสามารถ รูปแบบการบริหารจัดการ บุคลากร และวัฒนธรรมองค์กร ผลการทดสอบทางสถิติพบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากผลการวิจัยนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในเรื่อง ขั้นตอนการจัดทำข้อกำหนดของผู้ว่าจ้างหรือ Term of Reference (TOR) มีผู้ทักท้วงในรายละเอียดนั้น สำนักงานการศึกษา ต้องแต่งตั้งบุคลากรผู้จัดทำ ซึ่งเป็นผู้มีทักษะ ความรู้ความสามารถในงานด้านพัสดุ และในเรื่อง กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่ซับซ้อนนั้น ต้องให้มีการใช้ความรู้และวิธีการเกี่ยวกับการรื้อปรับกระบวนการงาน (Re-engineering)

นาริรัตน์ คมคาย (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การเบิกจ่ายงบประมาณกับมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ กรณีศึกษากรมการค้าต่างประเทศ” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การเบิกจ่ายงบประมาณของกรมการค้าต่างประเทศภายใต้กระทรวงพาณิชย์ ว่าเป็นไปตามมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงบประมาณ ปีงบประมาณ 2558-2560 หรือไม่ประการใด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณจากระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างปี 2558-2560 ผลการศึกษาพบว่า ในปี 2558 กรมการค้าต่างประเทศไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณ ของงบดำเนินงาน งบรายจ่ายอื่น และงบลงทุน ได้เป็นไปตามเป้าหมายตามมาตรการฯ ที่กำหนดไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 กรมการค้าต่างประเทศ สามารถเบิกจ่ายงบดำเนินงานได้ตามเป้าหมายตามมาตรการฯ ที่กำหนดไว้ แต่ในงบรายจ่ายอื่นและงบลงทุนไม่สามารถเบิกจ่ายได้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด แต่ในปี 2558 ไม่สามารถเบิกจ่ายได้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในมาตรการฯ เนื่องจากค่าใช้จ่ายประเภทเครื่องถ่ายเอกสาร ในสัญญาเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร กำหนดให้จ่ายเงินเป็นงวด และจะเบิกจ่ายได้ คณะกรรมการต้องตรวจรับก่อน นอกจากนั้นยังมีค่าใช้จ่ายประเภทค่าสาธารณูปโภค ซึ่งใบแจ้งหนี้เรียกเก็บในเดือนกันยายน ทำให้ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันภายในปี และต้องกันเงินไว้เบิกเลื่อนปี เพื่อเบิกจ่ายในปีงบประมาณถัดไป การเบิกจ่ายงบรายจ่ายอื่น ในปี 2558-2560 ไม่สามารถเบิกจ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดได้ เนื่องจากค่าใช้จ่ายโครงการต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายการเดินทางต่างประเทศ และค่าใช้จ่ายในการจัดแสดงสินค้า ไม่มีการดำเนินการตั้งแต่นั้น

ปีงบประมาณ และดำเนินการล่าช้า จึงทำให้การเบิกจ่ายเงินงบรายจ่ายอื่นไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดในมาตรการฯ การเบิกจ่ายงบลงทุน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558-2560 ไม่สามารถเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดได้ เนื่องจากกระบวนการจัดจ้างในเรื่องของการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์เพื่อรองรับการส่งออก ขั้วข้อซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเป็นเวลานาน การเบิกจ่ายส่วนใหญ่จึงเกิดขึ้นในไตรมาสที่ 4 และมีการกันเงินไว้เบิกหลัอมปี

จารุวรรณ มาแต่้ม (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1” มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนวัดการศึกษา ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน และ (3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2560 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามตารางตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 187 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีและค่าความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรมีการปรับปรุงการปฏิบัติ โดยการได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายร่วมกันทำ ซึ่งเน้นที่ระบบการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้

ณรงค์ แก้วสิงห์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยและพัฒนา (Research and development) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1สำรวจโครงสร้างการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือสถานศึกษา 426 วิทยาลัย (ใช้ประชากร) โดยการสำรวจจากฐานข้อมูลสถานศึกษาทั้งหมด 426 วิทยาลัย และวิเคราะห์เอกสาร ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้อำนวยการวิทยาลัยหรือผู้รับผิดชอบงบประมาณของวิทยาลัย จำนวน 29 วิทยาลัย ได้มาโดยมาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการจัดสรรงบประมาณได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และขั้นตอนที่ 4 ยืนยันรูปแบบ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้อำนวยการวิทยาลัยหรือผู้รับผิดชอบงบประมาณของวิทยาลัย จำนวน 301 วิทยาลัย ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือค่าสถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order confirmatory factor analysis) ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ (1) ด้านนโยบาย (2) ด้านพันธกิจ (3) ด้านกลยุทธ์ และ (4) ด้านสินทรัพย์และรายได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดการจัดสรรงบประมาณภาพรวมในทุกด้าน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 173.844 มีองศาอิสระเท่ากับ 98 และดัชนีความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.935 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีค่าระหว่าง .317-.837 แต่ละองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า แสดงว่าโครงสร้างของโมเดลการวัดการจัดสรรงบประมาณ วัดได้ตรงตามทฤษฎี

ภควัฒน์ กลั่นปรีชา (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเบิกจ่ายงบประมาณประกอบด้วยหน่วยงาน และไตรมาสแตกต่างกันจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณภาพรวม งบประมาณรายจ่ายลงทุน และงบประมาณรายจ่ายประจำแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ หน่วยงานภายใต้สังกัดกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ หน่วยงานที่ตั้งส่วนกลาง และหน่วยงานส่วนภูมิภาค จำนวนทั้งสิ้น 39 แห่ง เก็บข้อมูลเป็นรายไตรมาสย้อนหลัง 3 ปี คือ ปีงบประมาณ 2562-2560 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติจำนวน ความถี่ ค่าร้อยละ และโปรแกรมสถิติสำหรับวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance: ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า หน่วยงานแตกต่างกันจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายภาพรวม งบประมาณรายจ่ายลงทุน และงบประมาณรายจ่ายประจำแตกต่างกัน และไตรมาสแตกต่างกันจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำแตกต่างกัน เพียงรายจ่ายเดียว หน่วยงานที่รับผิดชอบอาจต้องเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณในด้านรายจ่ายประจำอย่างต่อเนื่องเพื่อลดช่องว่างลง ส่งผลให้ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของหน่วยงานมีความสม่ำเสมอ

พรทิพย์ ชมเดช (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานเบิกจ่ายงบประมาณ กองบริหารการคลัง กรมควบคุมโรค” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานเบิกจ่ายงบประมาณของกองบริหารการคลัง กรมควบคุมโรค และวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อประเมินผลรูปแบบการปฏิบัติงานเบิกจ่ายงบประมาณ กองบริหารการคลัง ที่พัฒนาขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เอกสารการเบิกจ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2563 ของหน่วยงานที่ส่งมาขอเบิกเงินที่กองบริหารการคลังที่ได้รับการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัครโครงการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในกลุ่มงบประมาณ กลุ่มตรวจสอบใบสำคัญ และกลุ่มบัญชีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ แบบเก็บข้อมูลการเบิกจ่ายเงิน และแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการระดมการกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่และร้อยละ และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการดำเนินการระดมการกลุ่ม (Focus Group) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการจำแนกประเภทข้อมูล (Typology) และการสรุปข้อมูล ผลการศึกษาวิจัยพบว่า (1) กระบวนการปฏิบัติใหม่ใช้ระยะเวลาการปฏิบัติงานลดลงจากกระบวนการปฏิบัติงานเดิม ร้อยละ 36.57 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่สามารถลดระยะเวลาสู่เป้าหมายในขั้นตอนการปฏิบัติงานเดิมได้ (2) การเบิกจ่ายงบประมาณ กรณีจ่ายตรงเจ้าหน้าที่ สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินได้ภายใน 11 วันทำการ คิดเป็นร้อยละ 84.68 (3) การเบิกจ่ายงบประมาณ กรณีเงินยืมราชการ/จ่ายผ่านส่วนราชการ สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินได้ภายใน 12 วันทำการ คิดเป็นร้อยละ 76.83 (4) อาสาสมัครมีความคิดเห็นต่อกระบวนการปฏิบัติงานที่ได้พัฒนาขึ้นคือ ทำให้อาสาสมัครได้เรียนรู้รายละเอียดของงานและกระบวนการทำงานของกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น เมื่อเกิดข้อผิดพลาดสามารถแก้ไขได้อย่างตรงจุดเพราะรู้ที่มาที่ไปของเอกสาร สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนางานเดิมของตนเองได้ แต่ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องของการขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านอื่นที่เรียนรู้ใหม่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานลดลงเนื่องจาก 1 คน ทำงานหลายด้าน เนื่องานมากขึ้น ปริมาณงานมากขึ้นความรู้ความเชี่ยวชาญลดน้อยลง มีความกดดัน เครียด เกิดความเบื่อหน่ายในการทำงาน เพราะงานกระจุกอยู่ที่คน ๆ เดียว และมีข้อเสนอแนะคือ ควรใช้วิธีการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ จัดคนให้เหมาะสมกับความถนัด ใช้วิธีหมุนเวียนงาน จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการเบิกจ่ายให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณ สามารถตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้นก่อนส่งเบิกและลดข้อผิดพลาดของเอกสารการเบิกจ่าย ซึ่งจะทำให้การเบิกจ่ายมีความรวดเร็วมากขึ้น

ขวัญฤทัย ระวัง (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การปรับปรุงกระบวนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดจากกระบวนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อศึกษาและนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหากระบวนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาการเบิกจ่ายเงินงบประมาณด้านค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับปัญหาเรียงจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ผู้ขอ

อนุมัติคำนวณอัตราการเบิกจ่ายไม่ถูกต้องทำให้ไม่สามารถวางแผนค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการได้ และต้องขออนุมัติเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายภายหลัง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ขออนุมัติเดินทางไปราชการแจ้งข้อมูลรายละเอียดไม่ชัดเจน เช่น ไม่ระบุวัน เวลา วิธีการเดินทาง ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด มีการเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงกรณีมีการนำรถยนต์ส่วนตัวเดินทางไปราชการ แต่ไม่ได้ขออนุมัติก่อนการเดินทางไปราชการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การยืมเงินทดรองไปราชการ ส่งใช้เงินยืมทดรองไปราชการเกินระยะเวลาที่กำหนด มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และผู้ขออนุมัติแนบเอกสารประกอบการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการไม่ครบถ้วน เช่น ไม่ได้แนบต้นเรื่อง หนังสือเชิญ และใบเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (2) แนวทางการแก้ไขปัญหาการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมและการจัดทำสื่อ เช่น ผังการทำงาน (Flow chart) และการทดลองปฏิบัติงานจริงเป็นระยะเวลา 1 เดือน ทั้งนี้จากผลการสำรวจความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการเบิกจ่ายเงินงบประมาณพบว่า ระดับปัญหาหลังการจัดกิจกรรมอบรมและการทดลองปฏิบัติงานจริงน้อยกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอบรมและการทดลองปฏิบัติงานจริง ทั้งนี้ ก่อนการจัดกิจกรรมฯ มีผลการประเมินระดับปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดและหลังจากจัดกิจกรรมฯ มีผลการประเมินระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

กรชนก เพิ่มคำ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวง สังกัดส่วนกลาง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวง สังกัดส่วนกลางและนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการเบิกจ่ายงบประมาณในอนาคตต่อไปโดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 144 ชุด โดยผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวง สังกัดส่วนกลางมีประสิทธิภาพการเบิกจ่ายอยู่ในระดับสูง โดยปัจจัยด้านทักษะความรู้ ความสามารถและชำนาญงาน และปัจจัยด้านการวางแผนการทำงานมีผลในทิศทางบวกต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมทางหลวง สังกัดส่วนกลาง

ลักสรดา โอสถานนท์ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ พ.ศ. 2563 เขตสุขภาพที่ 10” ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายได้พบว่าปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณมากที่สุด คือ ด้านการควบคุมงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการเตรียมคำขอและอนุมัติ งบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อปฏิบัติ ตามลำดับ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดพบว่า หน่วยงานราชการ จะมีการวัดประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณอยู่เสมอ โดยให้ความสำคัญกับการเบิกจ่ายงบประมาณว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ และได้ผลผลิตตามที่คาดหวังหรือไม่ ซึ่งมีทั้งงานวิจัยที่ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งจะได้ข้อมูลเชิงลึกที่แตกต่างกัน และหากต้องการได้รูปแบบการดำเนินงานใหม่ ๆ ที่เข้ากับหน่วยงาน ต้องใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนารูปแบบการดำเนินงานให้เข้ากับบริบทของหน่วยงาน